

Input // output

Grondrechten

Grondwettelijke rechten, met name die in ontwikkelingslanden, ontstaan onder invloed van andere landen waarmee men een connectie heeft. De invloed van andere landen is vooral groot als een land zijn eerste grondwet uitvaardigt. Dit blijkt uit het econometrisch onderzoek van Goderis en Versteeg. De onderzoekers gebruiken data over 180 verschillende landen gedurende de periode 1948–2001. Voormalige koloniën blijken de grondrechten van hun kolonisator en van andere landen die vroeger dezelfde kolonisator hadden te adopteren. Daarnaast blijkt een gedeelde religie een reden voor

het overnemen van grondwettelijke rechten. Deze bevindingen duiden erop dat historie en cultuur van invloed zijn op de vorming van instituties. Een meer opvallend resultaat is dat het adopteren van grondwettelijke rechten ook een element van concurrentie blijkt te bevatten: ontwikkelingslanden met dezelfde ontwikkelingshulpdonor imiteren elkaars grondrechten om niet achter te blijven.

Goderis, B. en M. Versteeg (2013) *The transnational origins of constitutions: evidence from a new global data set on constitutional rights*. *CENTER Discussion Paper*, 010.

Trainingkeuze

Borghans en Golsteyn analyseren een laboratorium-experiment waarin de deelnemers aangeven welke training zij willen volgen. De onderzoekers hadden van tevoren alvast een keuze ingevuld. Deze standaardoptie konden de deelnemers dan accepteren of kosteloos wijzigen. Uit de resultaten blijkt dat de standaardoptie drie keer zo vaak wordt gekozen als andere opties. Dit gebeurt nog vaker indien de als standaardoptie gepresenteerde training een onderwerp behandelt waar de deelnemer zwak op scoort. Vrouwen wijzigen de voorgestelde keuze vaker dan mannen, met name als zij weinig zelfvertrouwen hebben. Bij mannen zijn vooral laagopgeleiden geneigd om de al ingevulde training te kiezen. Dit onderzoek wijst op de belangrijke rol van de werkgever in het ontwikkelen van vaardigheden van werknemers door standaardopties bij het kiezen van trainingen in te stellen. Het gevaar is echter dat de werkgever vooral bedrijfsspecifieke trainingen als standaardoptie zal aanmerken, waardoor de werkgever vooral zijn eigenbelang dient.

Borghans, L. en B.H.H. Golsteyn (2013) *Default options and training participation*. *ROA Research Memorandum*, 002.

Multipliers

Een fiscaal stimulatiepakket verhoogt het reële bbp als de publieke schuld niet te hoog is. Dit volgt uit econometrisch onderzoek van Nickel en Tudyka naar zeventien Europese landen tussen 1970 en 2010. De fiscale multiplier is bij lage schuld groter dan 1 omdat een stimulatiepakket ook de private consumptie aanwakkert. Het keynesiaanse gedachtegoed blijkt echter niet te gelden als de publieke schuld hoog is. Dan blijkt de ricardiaanse equivalentie te gelden: men houdt de hand op de knip omdat duidelijk is dat de belastingen in de toekomst wel moeten stijgen.

Nickel, C. en A. Tudyka (2013) *Fiscal stimulus in times of high debt. Reconsidering multipliers and twin deficits*. *ECB Working Paper*, 1513.

Veilingen

Als de overheid een nieuwe faciliteit zoals een transportterminal of communicatienetwerk in gebruik neemt, wordt deze faciliteit vaak geveild. Van den Berg onderzoekt de effecten van zo'n veiling middels een speltheoretisch model waarin er twee bidders zijn. Bieder A heeft een gerelateerde faciliteit in bezit, B niet. Wanneer ongelimiteerde gebruikersrechten worden geveild, biedt A een grotere som geld dan B. A wordt namelijk monopolist als hij wint, terwijl B nog concurrentie zal ondervinden na winst. Als de faciliteit gaat naar de laagste bidder qua consumentenprijs, hangt de uitkomst af van de relatie tussen de nieuwe en de reeds bestaande faciliteiten. Als de faciliteiten complementair zijn, biedt A een lagere prijs, omdat bezit van de nieuwe faciliteit ook voordelen meebrengt voor de reeds bestaande faciliteit. Deze voordelen neemt B niet mee in zijn bod. Bij substituten biedt A juist hoog omdat hij anders veel klanten weghaalt bij zijn eigen bestaande faciliteit, iets waar B zich niet om bekommert.

Berg, V.A.C. van den (2013) *Over- and under-bidding in tendering*. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 033.

Gereed

Industriële bedrijven in Nederland hebben in 2012 een grotere voorraad eindproducten aangehouden dan in 2011. Gemiddeld gezien namen de voorraden toe met 1,4 procent. Het volume van de voorraden ligt nu iets boven dat van 2007. In de periode na 2004 was het volume het grootst in

maart 2008. Daarna volgde al snel het dieptepunt van juli 2010, dat negentien procent lager lag. Dit blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Redactionele berekening op basis van data over de voorraad gereed product, CBS (2013).

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Gevoel

Het maakt verschil of de werkgever dan wel de werknemer de belasting op arbeid moet afdragen, ook al zijn de monetaire consequenties in beide gevallen gelijk. Dit concluderen Weber en Schram op basis van een laboratoriumexperiment. Als de werkgever de belasting moet afdragen, blijken werknemers een grotere overheid te willen. Ook voelen zij zich in dat geval gelukkiger. Dit alles kan komen doordat werknemers het gevoel hebben dat ze zelf geen belasting betalen. Het arbeidsaanbod is juist hoger als de werknemer de belasting afdraagt. Ook leveren de werknemers dan betere prestaties. Dit kan komen doordat werknemers een hoger brutoloon ontvangen als zij zelf de belasting moeten afdragen, wat hun het gevoel geeft dat hard of veel werken loont.

Weber, M. en A. Schram (2013) The non-equivalence of labor market taxes: a real-effort experiment. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 030.

Speculatie

Alleen al het bestaan van mogelijkheden voor banken om voor eigen rekening op de effectenbeurs te speculeren heeft negatieve gevolgen voor de reële economie. Een speculatiemogelijkheid verhoogt namelijk de opportunitetskosten van lenen aan bedrijven. Hierdoor vragen banken een hogere rente op hun leningen aan bedrijven. Bij een hoge rente moeten bedrijven een groot deel van hun winst afdragen, wat de prikkel tot hard werken inperkt. Deze conclusie volgt uit het theoretische model van Arping. Om dit te voorkomen kan de overheid de impliciete subsidies voor het nemen van speculatieve risico's terugdringen. Dit kan door de kapitaalrekening of de bijdrage aan het beoogde depositogarantiefonds positief te laten afhangen van het risico dat een bank neemt.

Arping, S. (2013) Proprietary trading and the real economy. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 032; *Duisenberg school of finance Discussion Paper*, 052.

Goederen

Tussen 2002 en 2008 was er een stabiel stijgende trend in de goederenoverslag van EU-havens. In die periode steeg de goederenoverslag in totaal van 3,3 naar 3,9 miljard ton. Gedurende de periode 2008–2009 werd deze groei weer bijna volledig tenietgedaan: volgens Eurostat

Terugbetalen

In periodes met hoge aandelenprijzen zijn er relatief weinig leningen die niet worden terugbetaald, ook wanneer gecontroleerd wordt voor bbp. Dit blijkt uit de econometrische analyse die Beck *et al.* uitvoeren op data over 75 landen in de periode 2000–2010. De wisselkoers heeft ook effect op het percentage leningen dat niet wordt terugbetaald, maar dit effect verschilt per land. Leningen die niet worden terugbetaald zijn een oorzaak van financiële problemen bij banken. De genoemde indicatoren helpen die te voorspellen en te voorkomen.

Beck, R., P. Jakubik en A. Piloiu (2013) Non-performing loans, what matters in addition to the economic cycle? *ECB Working Paper*, 1515.

Ouderen

Werknemers van boven de veertig jaar hebben vaker dan anderen een baan in een krimpende sector. Banen in krimpende sectoren blijken vaak routinestuurs te zijn. Ook is de kans dat deze banen worden uitbested aan het buitenland relatief groot. Dit alles volgt uit data-analyse van 96 verschillende soorten banen in de periode 1996–2010. Volgens Bosch en Ter Weel vormt deze voor ouderen onaantrekkelijke werksituatie een bedreiging voor het doel om ouderen langer aan het werk te houden.

Bosch, N. en B. ter Weel (2013) Labour market outcomes of older workers in the Netherlands: measuring job prospects using the occupational age structure. *CPB Discussion Paper*, 234.

Elektriciteit

De kwaliteit van commerciële gebouwen correleert positief met elektriciteitsverbruik. Deze conclusie volgt uit een analyse van data over Californië in de periode 2000–2010. Kahn *et al.* tonen aan dat mensen in nieuwere gebouwen vaker gebruikmaken van comfortvoorzieningen, omdat het daar minder moeite kost om deze even aan te zetten. Ook is er in nieuwe gebouwen meer apparatuur en esthetische verlichting aanwezig. Nieuwe gebouwen hebben wel een hogere energie-efficiëntie, maar dit bespaart niet genoeg om te compenseren voor de extra elektriciteit die nodig is voor het frequentere gebruik van comfortvoorzieningen en apparatuur. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit niet opgaat voor residentiële gebouwen, waardoor het aandeel van de commerciële sector in het elektriciteitsverbruik in de toekomst verder zal toenemen.

Kahn, M.E., N. Kok en J.M. Quigley (2013) Commercial building electricity consumption: the role of structure quality, management, and contract incentives. *NBER Working Paper*, 18781.

Spin-off

Czarnitzki *et al.* laten op basis van empirische gegevens zien dat academische spin-off ondernemingen een hogere werknemersgroei hebben dan andere startende bedrijven. Daarnaast creëren deze spin-offs ook maatschappelijke kosten door de transitie van werknemers uit de non-profit wetenschap naar de winstgevendende private sector. De extra baancreatie compenseert tot zekere hoogte de hogere maatschappelijke kosten. Aangezien dit niet altijd het geval is, moeten beleidsmakers bij stimulering van dergelijke spin-offs rekening houden met de maatschappelijke kosten-baten afweging.

Czarnitzki, D., C. Rammer en A.A. Toole (2013) *University spinoffs and the "performance premium"*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.

daalde de goederenoverslag in tonnen toen met liefst twaalf procent. Het jaar daarna groeide het echter weer naar 3,6 miljard ton.

Collet, I. (2013) Economic ebb and flow in maritime sectors. *Eurostat Statistics in Focus*, 27 februari.

De auteur heeft verklaard dit artikel te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.